

פרק א מים גנובים

נולדתי לשרת את אלוהי אבותיי, אך בזמן לידתי איש לא ידע זאת. תקופת הריונה של אמי הייתה קשה ביותר, וקשים עוד יותר היו צירי הלידה שנמשכו לאורך שעות ארוכות. ברגע שראשי בצבץ סוף סוף החווירו פניו של הרופא.

"מהר! את המספרים!" הוא קרא לעבר האחיות. אמי שכבה ניס ולא ניס. הכאבים, המאמץ והתרופות הרבות התישו אותה.

הגחתי החוצה כשצבע עורי כחול-סגול. בלעתי כמויות אדירות של מקוניום (צואתו של הילוד המעורבת בנוזל הלידה). אולם בכך לא היה די; חבל הטבור נכרך סביב צווארי עד שכמעט אי אפשר היה לנתקו.

בחיתוך מדויק הצליח הרופא לחלץ אותי מכבלי, כשאני מפרפרת בין חיים ומוות. הוא מיהר להנשים אותי אולם סיכויי החלמתי היו קלושים ביותר. אף על פי כן הכריעו החיים את כף המאזנים ונקבע שעלי לחיות! נקראתי אנדראה רונית.

* * * *

"את יהודיה?" שאלה אותי המורה בשיעור הדת בבית הספר הקתולי. "אינני יודעת," שיקרתי בלחישה, כשאני מסמיקה עד לשורשי שערותיי. שקט מוחלט השתרר בכתה. כל חברי ידעו שאני יהודיה - יהודיה גאה. "ובכן," אמרה המורה, כשהיא מניעה בידה כמנסה לבטל את אשר אירע זה עתה, "את יכולה להישאר בתנאי שתתנהגי כראוי." וכך נשארתי.

הייתי בת שש. גרנו בסנטיאגו שבצ'ילה, שם דברו רק בספרדית. אמי, שרצתה שאקבל חנוך אנגלי מעולה, רשמה אותי לבית הספר הקתולי - ברימר. יהדותי לא הוותה בעיה. השכלה הייתה משאת נפשם של הורי והם כלל לא התייחסו לערכי דת. הם ידעו שבעת שעורי הדת יבקשו המורים מן התלמידות היהודיות לצאת מן הכתה ולשחק בחצר במשך השיעור, ואכן התלמידות עשו זאת בהתלהבות יתרה!

עם צלצול הפעמון שסימן את תחילתו של שיעור הדת, קראה לעברי בהתלהבות חברתי ליליאן בארוס, "בואי אנדראה. אפשר ללכת ולקפוץ בחבל. בואי, מהרי! למה את חולמת?" "לא, ליליאן," עניתי בנחישות, "אני רוצה להישאר בכתה ולשמוע על מה מדברים!" ליליאן נאנחה בקוצר רוח, "את תמיד צריכה להיות רצינית כזו. למה? חוץ מזה, מה תגיד אמא שלך? את הלוא יודעת שאנחנו יהודיות!" ליליאן משכה בכתפיה, ורצה למגרש מבלי לחכות לתשובה. נשארתי צמודה לכיסאי, מבווישת וקצת מפוחדת.

המורה הקריאה את שמות התלמידות מן היומן. אותי היא לא הכירה. גביני עיניה התכווצו בתימהון, "את תלמידה חדשה?" ולפני שהספקתי לענות המשיכה ושאלה את השאלה המפחידה, "את יהודיה?"

ישבתי בשקט, כשאני גומעת בצמא את כל הפרטים על אותה דת מוזרה. דיברו על מושיע, על גן עדן, ועל גיהנום. סיפרו על אדם ששמו "חזוס כריסטוס", שהיה אדם וגם אלוהים. היה משהו קסום במים הגנובים הללו!

למרות שמשפחתי לא הייתה דתית, נשאנו על בשרנו את רישומם של מאורעות העבר כולל האינקוויזיציה, בה נטבחו רבים מבני משפחתי ונרצחו בשם אותו "כריסטוס". ואם כי הורי לא עברו את השואה הרי שזוועותיה לא היו זרות להם כלל ועיקר.

לא עלה בדעתי אז ש"כריסטוס" פירושו "משיח" ושהוא נזכר שוב ושוב בתנ"ך היהודי!

* * * *

עבר עלי יום נעים בבית הספר. שוב ישבתי שעה שלמה בשיעור שבו טעמתי מן המים הגנובים. האיש-האל נעשה ידידי. אלוהים - נעשה אבי שלי. הדברים הללו ריגשו אותי. אלוהים היה לי לחבר. חבר אוהב! ובעודי מהרהרת בדברים המשונים הללו, בבית, בחדרי, אפפה אותי חמימות מתוקה ועורי נעשה חידודין-חידודין. חשבתי על קיומה של הווייה עליונה. "אנדראה רונית!" קולה החד של אמי, שפילח את הרהורי, החזיר אותי למציאות.

"כן אמא, אני באה."

רצתי מחדרי לחדר האורחים בו ישבו אמי, שתי אחיותיי הקטנות ואחי אריאל. כמה השתוקקתי לספר להם על הדברים שחשתי! אבל שמרתי אותם בלבי, מחשש שמא לא יבינו אותי. "אנדראה, אמרה אמי ביובש, "הביאי את מחברותיך, אני רוצה לראות מה את לומדת." לבי נפלא! "כן אמא, אמרתי כשאני מנסה להסתיר את הרעד שהתגנב לקולי.

אבי היה פרופסור באוניברסיטה ובילה שעות ארוכות מחוץ לבית. כאשר הוא חזר הביתה באותו ערב קיבלה אמא את פניו בנרגנות, "חירם, הבט!" היא לא ניסתה להסתיר את מורת רוחה. כולנו נכחנו בחדר בשעה שהיא הציגה לפניו, בקול מתוח ובידיים רועדות, את מה שהיא מצאה בין מחברותי - מחברת ללימודי דת! היא השליכה את המחברת, וזו נפתחה בעמוד בו הייתה מצוירת מדורה. ציירתי אותה בהתאם להנחיות המורה, שלימדה אודות אש הגיהנום שבה ישרפו לעולמי עד היהודים, השחורים וכל מי שאינו קתולי.

הרמז הברור לאנטישמיות איחד את הורי בדעותיהם. "מחר נפנה את תלונתנו להנהלת בית הספר," אמרה אמא בכעס.

"נעשה הרבה מעבר לזה," אמר אבא. "צילי, כבר מחר רשמי את אנדראה לבית הספר העברי גלווארינו גיארדו," היא צריכה לקבל חינוך יהודי ומידי!"

באותו לילה יבבתי מתחת לשמיכות. ממחר אאלץ לעזוב את כל חברותי ואת אותו 'חזוס' שהיה כל כך מיוחד בעיני, ואשר משום מה הוא הגורם לכל המהומה הזו. עמדתי להיעקר כדי להישלל באדמה שונה לחלוטין.

בית ספר חדש... חברים חדשים... מקצועות לימוד חדשים... ובעודי מהרהרת בכל הדברים הללו חשתי שלוה פנימית; כאילו לוחש לי מישהו ואומר, "הכל בסדר חמודתי. הכל נעשה בהכוונתי. לעולם לא אעזוב אותך. בטחי בי!"

פרק ב שורשים

"תפוס אותה!" צעק ארמנדו.

"היא יותר מדי זריזה, תפוס אותה אתה אלחנדרו! היא יותר קרובה אליך."

רצתי כדי למלט את נפשי בחצר בית הספר העברי, גלווארינו גיארדו. למרות שהייתי הקטנה והצעירה בכתה הייתי הזריזה מכולם!

היו בכיתתי שנים עשר תלמידים. יחדיו למדנו, שיחקנו ורבנו שעות ארוכות בכל יום. למן היום בו הגעתי לבית הספר, בשנה הקודמת, מצאתי את עצמי במוקד ההתעניינות של התלמידים ושל המורים.

שיריי, שהללו את יופייה של צילה, עיטרו את קירות בית הספר. אחת הילדות, מרים, התקנאה בי בשל נטיותי האומנותיות. היא חלמה להיות 'מלכת הכתה' וחשבה, משום מה, שאני מחזיקה בתואר זה, למרות שאני לא הייתי כלל מודעת לכך. מדי פעם הייתה מציקה לי, עד שנוכחתי לדעת שהיא עושה זאת מתוך קנאה.

אהבתי לשיר, והתבקשתי לעשות זאת באירועים מיוחדים. נהניתי גם מלימודי הספורט וההתעמלות.

הייתי מן התלמידות המצטיינות בכתה, במיוחד בעברית ובתנ"ך.

חשתי שונה מן האחרים. הייתי רצינית ולא לקחתי חלק במעשי הקונדס. כן, הרגשתי שונה, ולא דעתי על שום מה.

* * * *

במשפחתנו ארבעה ילדים; אחי אריאל, צעיר ממני בשנה וחצי, ויוי, צעירה ממני בשלוש שנים וקרולינה, קטנה ממני בשש שנים.

אריאל היה ילד מאד רגיש, שקט ובדרך כלל בעל מזג נוח, אך כבר מגיל צעיר ניכרו אצלו סימנים שהעידו על בעיות רגשיות חמורות.

אמא הייתה אישה מלאת ניגודים וסתירות. מחד, חמימה ודואגת, ומאידך פוגעת ומכאיבה. היא דאגה לאנשים, אהבה אותם ואפילו ריחמה עליהם. אחרי שלמדה את מקצוע הקוסמטיקה החלה לטפל בנשים רבות ועשתה זאת באהבה. עיסוקיה בעולם הנסתר ובעל-טבעי, במדיטציה, ביוגה

ואהבתה לבני האדם הביאו אליה אנשים רבים. ובעוד היא מעניקה אהבה וחום היא נתנה ביטוי גם לתכונותיה האחרות, ניכור ושתלטנות.

אבי היה אדם מבריק. המשרה שלו כפרופסור באוניברסיטה הרחיקה אותו מן הבית למשך שעות ארוכות. היו תקופות בהן הוא עבד בבית, אך בשל היותו כה שקוע במחקר לא הרגשנו כלל בנוכחותו. בזמנים הקשים והחשובים ביותר עבורנו, הילדים, לא היה אבא אתנו. אמא ניהלה את הבית והייתה אחראית למשמעת הילדים ולחינוכם. אבא, שעקב היעדרותו הרבה היה חסר ניסיון, לא ידע אפוא כיצד להתמודד במצבים השונים שהיו בלעדית בתחומי אחריותה של אמא.

מאבא נבעו קורטוב של אהבה, נדיבות ושלווה, אך תגובותיו היו ילדותיות משהו; היה נוח לכעוס, כשחמתו שוכחת חיש קל, ממש באותה מהירות בה הייתה מתלקחת.

הורי אהבו מאד זה את זה, אך הרבו לריב בשל עניינים פעוטים. ילדותי עברה עלי על רקע ויכוחיהם הבלתי פוסקים, והתפייסויותיהם שהיו מלוות בחיבוקים ובנשיקות. בבית התהלכנו אפוא בין שני הקצוות; מחלוקות ומריבות - תשוקה ואהבה; אלימות מילולית ושתלטנות, לצד רוך וחיבה.

אבא היה אדם ישר. הדברים שיצאו מפיו היו אמינים. הוא לא היה נוהג להביע את דעתו בטרם יבדוק דבר לאשורו. ממנו למדתי שעל אדם לכבד את אשר הוא אומר, ולקיימו. אבא לא היה נוכח כאשר התרחשו האירועים המכריעים ביותר בחיי. בגיל מבוגר יותר נעשיתי מודעת לעובדה שהדבר גרם לי לפגיעה רגשית, אך היה זה הוא שהנחיל לי את הדחף לחתור לאמת ולאמינות, ולשאוף לרדת לעומקם של דברים.

פרק ג הניתוח

קולות עמומים וקריאת כאב חנוקה הגיעו לאוזניי. "חירם," שמעתי את אמי אומרת, "נצטרך למצוא טפול מתאים יותר עבורך. הן פה מיצו את כל מה שניתן לעשות." אבא, שהתייסר מכאב, לא יכול היה לענות. כליותיו לא פעלו כראוי והרופאים בצי"לה הציעו שהוא ינותח בארצות הברית. "אבל הילדים..." אמר אבי בקול חנוק מכאב. "אלפונסו יטפל בהם, הלא הוא אחי!" השיבה אמא.

* * * *

"אמא, את חייבת לנסוע?" שאל אריאל, ואילו אני חשבתי, "האם הם יחזרו?" ויוי הייתה מאד שקטה כשמצחה הקטן חרוש קמטים. קרולינה, התינוקת, חלתה בשעלת ולכן הייתה אצל סבתא. הייתי בת שש וחצי כשהורי נלקחו באמבולנס לשדה התעופה, ממנו היו אמורים לטוס לארצות הברית לניתוח הכליות של אבא.

"מתי תחזרו?" שאלתי את אמא. היא הישירה מבטה אלי ואמרה, "אינני יודעת." נשלחנו לביתו של דודנו לתקופה בלתי ידועה. דודתי, אשת דודי, אמנם ניסתה להיטיב עמנו אבל לבי נחמץ. הרבה שאלות חלפו במוחי בן השש, "האם אבא יחיה?" "האם הם יחזרו אי פעם?" "האם אבא ואמא זנחו אותנו?" ואמנם תחושה של נטישה התמקמה לה בתוך לבי, ותוך כדי כך הגעתי להכרה שעל מנת לשרוד אצטרך להיות עצמאית.

הורי חזרו כעבור שישה חודשים. הם ידעו שחיי של אבא ניתנו לו במתנה. אמנם מכליותיו לא נותר הרבה אך הוא עתיד היה להתמודד ולהתגבר. אך באותה עת היה עדיין חלש, ונראה כאדם שניתנה לו הזדמנות חיים נוספת... "אבא התגבר ושרד משום שלא רצה לזנוח אותנו," סיפרה לנו אמא.

* * * *

"שלום סבא, שלום סבתא, אני שוב כאן." "שלום יקירתי," אמרה סבתא, "חיכינו לך לארוחת צהרים." מול בניין הדירות בו התגוררנו, ברחוב קרלוס אנטונו בסנטיאגו, היו עוד מספר בניינים שרבים מדייריהם היו יהודים. סבא מויזס וסבתא סוזאנה, הוריה של אמא, התגוררו בבניין מולנו.

לסבא וסבתא היה בית מלאכה וממכר לשמיכות צמר. מישהו שלא ראה בעין יפה את הצלחתם הצית את בית המלאכה, אך סבא וסבתא לא אמרו נואש, ובדמי הבטוח הקימו בית מלאכה חדש. הם היו אנשי עמל שקיימו את עצמם בכבוד ואף עזרו לזולת. בחיי נישואיהם לא ראו סבא וסבתא נחת, אך על אף זאת דבקו זה בזה. נישואיהם היו פרי שידוך של קרוב משפחה והם נישאו בניגוד לרצונה של סבתא שאף פעם לא מחלה על כך. התנגדותה הפנימית של סבתא למצב אליו נקלעה השפיעה מאוחר יותר על יחסיה כלפי הילדים שילדה. אחרי לידת בנה הבכור היא לא חפצה בילדים נוספים, וכשאמי באה לאוויר העולם היא לא נתקבלה בברכה.

אני לעומת זאת, בהיותי הנכדה הבכורה, פונקתי רבות על ידי סבא וסבתא שהיו דמויות חשובות מאד בילדותי. מהם זכיתי לאהדה, לאהבה ולאמון. היו מעשי אשר היו, הם תמיד בטחו בתבונתי, האמינו שאני עתידה להצליח וחשבו שאני ראויה לתשומת לבם. לא אחת ביליתי את סופי השבוע אצלם, ולא בבית. כאשר הייתי זקוקה לנחמה זכיתי לקבלה מסבתא. היא הייתה לי לחברה טובה וקרובה. פעמים רבות רבות סעדתי על שולחנה והיא שמחה לספק את מאוויי. אחד מן המעדנים האהובים עלי היה פרי האבוקדו. אכלתי כמויות כה גדולות מפרי זה עד כי גופי פיתח התנגדות לפרי, וכיום אינני יכולה לעכלו.

סבתא הייתה אישה מיוחדת מאד, וכזאת היא גם כיום! תמיד הייתה, ונשארה, מסורה לעניי העולם הזה. פעמים רבות הייתה אוספת ילדים מן הרחוב, ילדים שלא בא מזון לפיהם. הם היו מתדפקים על דלתה והיא הייתה נותנת להם אוכל. לפעמים הייתה מכניסה אותם הביתה ומניחה להם לצפות בטלוויזיה, הייתה רוחצת אותם ונותנת להם בגד ללבוש. אלו היו המראות בהם חזיתי בבית סבתא. גם לאמא היו תכונות דומות, וכמו סבתא יש גם לה דחף לעזור לעניים ולנדכאים.

זכורה לי שיחה שניהלתי עם סבתא בעת שחילקה מזון לכמה ילדים שנכנסו לביתה. היא אמרה לי: "אנדראה, את רואה, אני עושה את מה שעשה חזוס."
"כן?" תמהתי, "ומה הוא עשה?"
"הוא נתן אוכל לעניים."

"חזוס היה איש מאד מיוחד," היא הוסיפה, "הוא היה רחמן. היה לו כוח ויחד עם זאת הוא אהב את העניים. הוא אהב את המסכנים. בגלל זה אני אוהבת אותו. הוא עשה נסים וריפא אנשים."
כך היא המשיכה לספר, עוד ועוד, על אותו 'חזוס', ואני ידעתי שלהיות נוצרי זה לא 'דבר רע'. שמו של 'חזוס' זה לא היה לי זר. זכרתיו משעורי הדת בבית הספר הקתולי.
כשסבתא הייתה מדברת על חזוס שאהב את הסובלים היה לבי נפתח וגומע כל מלה שיצאה מפיה. שמחתי שסבתא שלי, כמו אותו איש, מאכילה את העניים. באותם ימים שמשה לי סבתא למופת. ידעתי שהיא עושה את מה שחזוס אמר שצריך לעשות, ושהיא ידידה שלו, למרות שאינה נוצריה. סבתא האמינה גם באמונות תפלות, בקריאה בכף יד ובאסטרולוגיה, אך את הדת הנוצרית היא לא גינתה מעולם ובישוע ראתה אדם שבא מאלוהים כדי לעזור לאנושות. בזכות דבריה של סבתא הצטייר ישוע בעיני כדמות אוהבת ומלאת חמלה וכך הוא נחקק בזיכרוני.

פרק ד ארץ אבותינו

"הבאנו שלום עליכם, הבאנו שלום..." אנו הילדים שרנו על ספון האנייה כשזו התקרבה אל חופי ארץ ישראל. למרות שהייתי רק בת 11 אספתי את כל הילדים כדי לחגוג את הגעתנו לארצנו האהובה. היה זה מאורע חשוב ביותר ושירתנו הנמרצת ביטאה את אשר חשנו בלבבותינו.

הייתי גאה ביהדותי! הייתי גאה על כך שאבי קיים סוף סוף את הבטחתו שיום אחד נעלה לארץ ישראל. אבא עמד בראש הקבוצה שעלתה ארצה כדי לזכות בנחלתה בארץ האבות. איזו שמחה! אולם במהלך החודש הראשון של המסע, שהסתיים באיטליה, נעשו יחסי עם בני משפחתי מתוחים ביותר.

אחי אריאל חלה. חומו לא ירד והוא שהה כל העת בבית החולים שעל האנייה. מצבו היה בכי רע. היינו מודעים לאפשרות הנוראה שהמסע עלול להסתיים בלעדיו. כולם היו אובדי עצות. אמא טיפלה בו יומם וליל, צמודה למיטת חוליו. והנה, למרות אהבתי העזה לאחי לא ביקרתיו אלא פעם אחת בלבד. ניתוק מוזר נוצר ביני לבין המשפחה. כמובן שאכזבתי אותם. דומה היה שאני נטע זר בקרבם, ובעוד תחושה זו הולכת וגוברת לא נעשו ניסיונות לגשר על פני הפערים, או לבחון את פשרם.

לימים בקרתי בצ'ילה עם בעלי ברוך, ושם, בעודי שוכבת על שפת האוקיינוס השקט, בחוף רניאקה, מקום בו הרבנו לבלות בילדותי עם משפחתי הענפה של אבא, הבנתי את פשר הניכור שחל ביני לבין משפחתי באותה נסיעה שהביאה אותנו ארצה. בשל ההתרגשות והשמחה שליוותה את עלייתנו ארצה לא הייתי מודעת לכאב שבניתוק מן הבית, מן הסביבה המוכרת ובעיקר מסבא וסבתא - הוריה של אמא. עשרים וחמש שנים לאחר מכן הבנתי שהילדה בת האחת-עשרה, שלא הייתה מודעת לעוצמת כאבה, ובוודאי שלא ידעה כיצד להתמודד אתו, הפנתה את כעסה הכבוש כלפי ההורים שגרמו לשנוי המכאיב. התכחשות לחווית ילדות מכאיבה, שנמשכה עשרים וחמש שנה, באה לקיצה באותו יום על חופו של האוקיינוס השקט!

וכך, נרגשים עד למעמקי נשמתנו ירדנו מן האנייה בנמל חיפה. הגענו סוף סוף לארץ אבותינו! ברם, חבלי הקליטה בארץ לא היו קלים כלל ועיקר. בחמשת החודשים בהם התגוררנו במרכז הקליטה בנתניה סבלנו מחוסר נוחות והיה עלינו להסתגל גם לתרבות החדשה. אולם בזכות רוח החלוציות של הורי הצלחנו, בניגוד לרבים אחרים, לעמוד בקשיים.

* * * *

"אל תיגע בה!"

"גם אני לא אגע בה!"

"התרחק ממנה!"

כמה בניס במרכז הקליטה יצרו מעגל לצורך לימוד ריקודי עם. הם לא אפשרו לי להצטרף למעגל ולקחת חלק ברקוד. הם דחו אותי והתרחקו ממני כאילו הייתי נגועה בצרעת. כל זה החל אחרי שהילדים במרכז הקליטה החליטו לגלות אחד לשני במי הם 'מאוהבים'. כאשר נודע לכל הבנים שהם מאוהבים בי, ושאני, מצדי, אינני 'משיבה אהבה' לאף אחד מהם, הם החליטו להטיל עלי 'חרם'.

למרות שבבית הספר העברי בצ'ילה כבר עברתי חוויה דומה של התנכלות, שהייתה מהולה בקנאה בשל היותי שונה ומוכשרת, הרי ש'סבובי' חדש זה של דחייה נחת עלי בהפתעה. על אף גילי הצעיר הם נמשכו, מן הסתם, אל ניצני נשיותי המבצבצים, ואילו אני לא השבתי להם חיבה. דחייה ועוינות מעין זו, כיוון שהייתי שונה או מחוננת בתחומים מסוימים, העיבה על ילדותי ועל נעורי כצל כבד, ועל כן לא היה שיעור לשמחתי כאשר בבית ספרי החדש בארץ הייתי אהובה על הכל; בעיקר זכיתי לחמימות מצדם של הילדים יוצאי עדות המזרח. גם הפעם הייתי הצעירה והקטנה בכתה.

* * * *

בגיל שנים עשרה נוכחתי לדעת שמאבא אי אפשר לבקש כסף לרכישת מוצרים או אביזרים שאינם הכרחיים ביותר, כגון מזון ולבוש. כאשר הייתי זקוקה לדבר-מה שנחשב למוותרות בביתנו היה עלי לספק את האמצעים כדי לרוכשו. הכרה זו, שנכפתה עלי, השפיעה עלי עמוקות וגרמה להעמקת הקרע ביני לבין משפחתי. ההבנה והקשר ביננו הלכו ופחתו. התחלתי לעבוד בעבודות מזדמנות; בשמירה על ילדים ובעבודות עונתיות שונות. תמיד הייתה הפרוטה מצויה בכיסי. כך הפכתי, בעל כורחי, כמעט עצמאית מבחינה כלכלית, כאשר דפוס זה המשיך ללוות אותי גם בשנים הבאות.

* * * *

"הנה ילדים, ארוחת הצהרים מוכנה," הפצירה בנו אמא לבוא לאכול. קולה היה עייף ומנוכר. חרש, חרש התיישבנו ארבעתנו סביב שולחן המטבח. התגוררנו בחולון, בדירה ששכרנו מיד אחרי שעזבנו את מרכז הקליטה. בדירה זו היינו כחמישה חודשים. האוכל שהיה מונח לפנינו היה אוכל מוכן, מעין 'מגש טלוויזיה'. הדבר היה תמוה, שהרי אמא נהגה לבשל בעצמה, אוכל בריא וטעים שעליו הייתה גאוותה. אך תמונה זו חזרה על עצמה פעמים רבות באותם חודשים של שנת 1971... דיכאון עמוק החל משתלט על אמא. אבא ואמא נהגו לנסוע פעם בשבוע לרופא מומחה בחיפה, ואילו עלי הוטל לטפל באחי הקטנים. בתוכי געשו רגשות של כאב, פרוץ, תסכול וחוסר אמון, אשר הובילו לניכור ולמרדנות. על משפחתנו עבר משבר. שנים רבות לאחר מכן סיפרה לי אחותי הצעירה, קרולינה: "באותם חודשים הייתי בדיכאון עמוק. הסתתרתי בשירותים במשך שעות ארוכות והתייפחתי. אף אחד לא ידע על כך. התגעגתי לסבא ולסבתא ולציילה." קרולינה הייתה רק בת 6 והמשבר המשפחתי עשה בה שמות.

כעבור מספר חודשים התנערה אמא מדיכאונה, בעזרת הטיפול שניתן לה, ואילו אני נעשיתי יותר ויותר מרדנית ומנוכרת מן המשפחה. בשל כך הפליאה בי אמא את מכותיה, אך גם אבא לא 'טמן ידו בצלחת'. הם ניסו לאלף את הסוררת.

ביום בת המצווה שלי בקשתי מהורי מתנה 'מיוחדת', "אנא חידלו לנשק אותי ולגעת בי, ויותר אל תגידו לי מה לעשות..." הייתי מבולבלת; גם נשיקות... גם מכות... לא הבנתי מה פרוש המילים "אנחנו אוהבים אותך."

* * * *

דמותו הגדולה והמרשימה הטילה צל בהיכנסו לכתה. כולנו השתקנו באחת למראה ד"ר שפי. הוא היה מנהל התיכון בו למדתי, בחולון. "הנצרות," אמר ללא הקדמה, "היא דת מרתקת. קיימות בה כתות רבות ומחלוקות רבות, אך יחד עם זאת, הן משלימות זו את זו. הדת הנוצרית החלה מתקיימת לפני קצת פחות מאלפיים שנה. מוצאה מן היהדות. אלמלא הדת היהודית לא הייתה מתהווה הדת הנוצרית. "יהודי בשם שאול מטרסוס, שהפך מאוחר יותר לשליח פולוס, התמסר להפצת הנצרות בעולם המתורבת של ימיו. הוא הגיע ליוון, למקדוניה ולרומא. הנצרות, אם כן, חבה חוב גדול ליהדות."

* * * *

רעש הכיסאות הנגררים על הרצפה היה מחריש אוזניים. ניסינו ליצור מעגל סביב יוסי, שבא לספר לנו על חוויותיו במלחמת יום כפור. התרגשות עמדה באוויר. יוסי זכה באותות הצטיינות על הגבורה שגילה בשעת הקרב. הוא נפצע קשה בקרב עם הסורים. השנה הייתה 1976, שנת לימודי האחרונה בתיכון. הייתי בת שש עשרה וחצי, הצעירה בכתה. יוסי, שלבש מדים, התיישב ביננו. התבוננתי בו בהערצה. אהבת הארץ ומגיניה הפעימה את לבי. ידעתי שבקרוב עתידה גם אני להצטרף לשורות צבא הגנה לישראל ולתרום את תרומתי להגנת הארץ. "אתם כולכם חשובים מאד למדינת ישראל," פסק יוסי. "אתם הדור החדש שיגן על הארץ ויבנה אותה. עליכם אנו סומכים."

זקפנו את גווינו והקשבנו לכל מלה שיצאה מפיו. "דברים רבים עומדים לנגד עינינו. יש ליישב את הגדה המערבית במתיישבים יהודים, כדי שהעולם יבין סוף כל סוף שמה שכתוב בתנ"ך הוא אמת, ושאלוהים אכן נותן לנו את הארץ, כולל את מה שאויבינו מכנים "השטחים הכבושים." ילדים, אלו אינם שטחים כבושים, אלו הם

שטחים משוחררים. כבשנו את השטחים הללו במלחמת הגנה על מדינתנו שהותקפה. רבים מתנגדים לנו אבל חרף ההתנגדות אני קורא לכם להוכיח את צדקתנו! יש לנו עתודה של נוער חזק ואמיץ שלא יהיה מוכן לוותר!"

"כן!" קראתי, כשלבי שואט בקרבי. ארצנו תישאר בידינו תמיד! לאחר אלפיים שנות גלות וסבל לא ייתכן שניתן את אדמותיה לאויב.

רבים מחברי לכתה התלהבו כמוני. אש ניצתה בנו. נגן על ארצנו ויהי מה!

יוסי סיפר לנו את אשר קרה לו במלחמה. הוא הראה לנו את צלקותיו. הוא נפצע גם בפניו והצלקות עוותו אותן. הכדורים חוררו אותו אך לא יכלו לו. רק בדרך נס ניצל.

התבוננתי באיש זה שאברי פניו הושחתו, אך כל שראיתי היה יופי שקרן מפניו של מי שהיה נכון למסור את חייו על אהבת הארץ.

באותו רגע ידעתי; גם אני אהיה מוכנה למסור את חיי למען ארצי, ויהי מה!

פרק ה הבריחה הגדולה

היה זה אחד מאותם בקרים צחים. אבא ואמא קראו לכולנו לחדר המשפחה שבדירתנו הקטנה בבת-ים. "אנחנו נוסעים למקסיקו, באוגוסט לכל המאוחר," הכריז אבא, "למשך תקופה של שנה או שנתיים. הוזמנתי להקים מחלקה חדשה לקינמטיקה* שימושית באוניברסיטה האוטונומית של מקסיקו, במקסיקו סיטי."

"ההחלטה," הוסיפה אמא, "שאביכם ייקח חלק בתכנית לחלופי מדענים בין ישראל ומקסיקו נעשתה בדרג ממשלתי. לייצג את ישראל הוא כבוד גדול עבור אבא!"

לי הסב הדבר קורת רוח רבה, כי אהבתי מאד נסיעות. הייתי בת 17 וסיימתי את לימודי התיכונים. עדיין לא הייתי בגיל גיוס, ואף קיבלתי דחייה לשלוש שנים לצורך למודים. התחלתי ללמוד ספרות אנגלית וצרפתית ובתום לימודי התכונתי לעבור, כאקדמאית, קורס קצינות.

אך למרות שהנסיעה עתידה הייתה לקטוע את תוכניותיי, האפשרות להכיר עוד חלקי עולם קסמה לי. לא רציתי להחמיץ הזדמנות נדירה זו שנפלה בחלקי. בהיותי ילידת צ'ילה שלטתי היטב בשפה הספרדית, ומכאן הנחתי שאם אצטרף למשפחתי אוכל ללמוד גם במקסיקו. בזכות אמא בעלת התושייה, הצלחנו, במאמץ משותף, לקבל את כל האישורים הנחוצים ליציאה זמנית מן הארץ. כמה שמחתי כשהסידורים הללו הגיעו לקצם!

אחת מחברותי הטובות, שהכרתי במהלך לימודי באוניברסיטת תל אביב, הייתה דינה, ילידת מקסיקו. דינה, בת למשפחה יהודית עשירה ובעלת קשרים במקסיקו סיטי, התכוננה לעשות את חודשי הקיץ בביתה לשעבר. היא הציעה להציג בפני את חבריה ואת כל שכיות החמדה שמציעה עיר כמקסיקו סיטי.

* קינמטיקה - תנועות זרועות רובוטים בתעשייה.

מטוסנו נחת בעשר בלילה. היינו מטושטשים ועייפים מן הטיסה הארוכה, אך לא רק ממנה. מיקומה הגבוה של מקסיקו סיטי תרם אף הוא למצבנו הגופני. בבית המלון שלנו, "אל פריזינטה", צנחנו, כל אחד על מיטתו, כשאנו תשושים לגמרי.

"מה זה?" שאלתי את עצמי, כשאני ערה רק למחצה, "מהן הנקישות הללו על הדלת?"

"רונית, פתחי, זו אני, דינה! אני מזמינה אותך לארוחת בוקר."

מיהרתי להתלבש, שרבטתי פתק חפוז למשפחתי שעדיין נמה את שנתה, ויצאתי עם דינה לרחובותיה הסואנים של מקסיקו סיטי. הדבר הראשון שקלטו עיני היה הערפיש שכיסה את העיר בענן מאיים; אך בקושי הצלחתי לנשום, אבל ההתרגשות על היותי בארץ חדשה גברה על המחנק, ולבי נמלא אושר וציפיות לקראת הבאות. אחרי שהתמקמנו בבית הקפה, פתחנו, דינה ואני, בשיחה שכמותה מסוגלות לנהל רק שתי חברות טובות.

"אפגיש אותך עם כל חברי," הודיעה לי דינה. "הם כבר מחכים לך. יש לי הפתעה בשבילך! חברתי הטובה סנדי מתחתנת, ואני כבר זימנתי לך בן זוג. אוסקר הוא חתיך, ומאד עשיר. הוא יבוא לקחת אותך במכונית הספורט השחורה שלו. יש לו מרצדס. את מצדך, התלבשי כמה שיותר יפה!"

"החיים אינם כה גרועים, למרות הכל," חשבתי לעצמי. ובקול רם אמרתי, "דינה, ספרי לי משהו על האוניברסיטה האוטונומית של מקסיקו. את יודעת שאני מתחילה ללמוד שם בעוד מספר ימים."

דינה, שניחנה בכושר ביטוי ובלשון זריזה, תיארה בפני את הווי האוניברסיטה. "זה קמפוס מרתק ביותר," היא אמרה. "יש שם התרחשויות כל העת. הסטודנטים מבלים יותר זמן בצעדות, במחאות ובהתעסקות בפוליטיקה מאשר בכתות. אתמול למשל הם קיימו צעדה עם לפידים."

"לשם מה?" שאלתי.

"מי יודע?" החזירה לי דינה בשאלה.

בהיותי ישראלית פטריוטית הייתי רגילה להיאבק למען מטרות ברורות. מלחמת יום כפור פרצה כשהייתי בת ארבע עשרה. לימדו אותי אודות הסכנות שאורבות לנו כמדינה המוקפת מדינות עוינות. כנערה ישראלית עמדו לנגד עיני מטרות כבדות משקל: לתרום לבנין הארץ, להגן עליה ולהקים חברה יהודית חופשית. בזבוז זמן בעצרות פוליטיות לשם מטרות בלתי מוגדרות נראה לי אווילי לחלוטין.

* * * *

"אנדראה, את מוכנה?" קראה אחותי. התכוננו ללכת למופע בתאטרון לפולקלור מקסיקני. אחד מן המוסיקאים שנטלו חלק במופע שימש גם כאסיסטנט של הפרופסור לפיסיקה באוני"ם - האוניברסיטה האוטונומית של מקסיקו. הוא הזמין את אבא ואותנו כאורחיו האישיים. הגחתי בזריזות מחדרי שבעליית הגג. "אני מוכנה ללכת", הכרזתי.

נדחסנו אל המכונית ששאטה ברחובותיה ההומים של מקסיקו סיטי. את האכסדרה הקטנה, שהובילה אל אולם המופע, מילא ענן עשן... סיגריות! האורות היו עמומים והאווירה מחושמלת... ברקע נשמע קול מתקתק של זמר שהשמיע את השיר "אלפונסיה אי אל מאר" - שיר מקסיקני רומנטי טיפוסי. לאחר המופע הוצגתי בפני אחד הזמרים המובילים. חואן פבלו היה האסיסטנט 'המפורסם' של הפרופסור לפיסיקה. אם כי לא היה נאה במיוחד, הוא היה נבון, בעל קול נפלא ורומנטי מאד. כמובן שבאותו רגע לא הייתי מודעת לעובדה שלממדי גופו היה קשר ישיר לכמויות האלכוהול שנהג לשתות בשל נטיית דיכאון. התאהבנו זה בזו 'עד מעל לראשי'.

"אנדראה, עבור מי את מכינה את הכריכים הללו?" שאלה אמא בחשדנות. הייתי במטבח, ממחרת להכין כריכים עבורי ועבור חואן פבלו. תכננו לבלות יחד את השעות שבין הלימודים. "אנדראה, את מרחיקה לכת ביחסים האלה," פסקה אמי, כשהיא מוסיפה, "את יודעת שהוא אינו יהודי. הוא קתולי. את אמורה לחזור לישראל ולשרת בצבא, את זוכרת? המצב מתחיל להיות מסוכן..." היא הייתה מודאגת מאד ממצבי, ובצדק. הלחץ בבית גבר והלך. כל בני משפחתי היו תמימי דעים שיחסיי עם חואן פבלו מתהדקים במהירות רבה מדי. אבל בלהט הנעורים והרומנטיות החלטנו חואן פבלו ואני לתכנן את 'בריחתנו הגדולה'. אנו נברח בסתר ונינשא חרף כל ההתנגדויות!

"אפעל במהירות," חשבתי לעצמי, "אארוז רק כתונת לילה אחת, שתי חצאיות, את שני הסודרים האהובים עלי, זוג סנדלים ומעט לבנים. או, כן, גם את מברשת השנים שלי. כן... אני חושבת שגם אם אקח מספר קטן של ספרים לא יתגלה הדבר במהרה." הייתי עצבנית מאד. את חדרי שבעליית הגג חלקתי עם אחותי ויזי, והיא הייתה עלולה להופיע בכל רגע ולקלקל את תכנית הבריחה שלי. באותו רגע ממש פרצה ויזי לחדר.

"מה את עושה, אנדראה?" היא צעקה.

"ש...ש... אל תקימי כל כך הרבה רעש, ויזי. אני עוזבת! חואן פבלו ואני עומדים להינשא. ושלא תעיזי לומר על כך מלה לאף אחד, או שאהרוג אותך!"

אחותי, שהייתה צעירה ממני בשלוש שנים, לא התייחסה ברצינות לרומנטיקה, ואף לא לאיומי. ועוד בטרם חלפה שעה הורי כבר היו שותפים לתכנית. באותו לילה נבצר ממני לבצע את זממי.

* * * *

"האם את בהריון?" שאל אבי השמרן. שאלה זו מצאה אותי יושבת, יחד עם הורי, באתר נוף מרהיב ומוצל.

"לא," עניתי, "אין זו הסיבה לנישואין." פתיחותו של אבי והקשר שרצה לפתח ביננו נגעה ללבי. לא אחת היו שנות נעורי מלוות בנסיגה אל תוך עצמי ובהתרחקות מן המשפחה, כאילו לא היה לי חלק בה. למדתי לגונן על רגשותיי ועל לבי.

אמא בכתה. "אם תתחתני אתו לא תוכלי לעולם לגדל את ילדיך בישראל!"

הדברים פגעו בנקודה רגישה בלבי. לפיכך ניהלנו מעין משא ומתן. הסכמתי לדחות את החלטת הנישואין עד לאחר הנסיעה לציילה. התכוננו לנסוע לחודש ימים לבקר את המשפחה שהשארנו שם שבע שנים קודם לכן, עם עלייתנו ארצה. השתוקקתי לפגוש את סבי וסבתי האהובים.

בזמן שהותנו בציילה הרבתי להרהר ולשקול את תוכניותיי לעתיד. הגעתי למספר מסקנות; קודם כל, יחסי עם חואן פבלו לא היו יחסי אהבה אמיתיים, כי אם מקסם שווא. שנית, עלי לבטל את תכניות החתונה בזהירות רבה, כי הגברים המקסיקניים ידועים באלימותם, במיוחד בכל הנוגע לעניינים שבלב. פחדתי שמא הוא ירצה להרוג אותי. כמו כן החלטתי שברגע שאגיע למקסיקו סיטי אעשה את הסדורים הדרושים כדי לחזור ארצה מיד, ולמלא את חובתי לצה"ל.

* * * *

"בעוד מספר דקות ננחת במקסיקו סיטי. כל הנוסעים מתבקשים לכבות את הסיגריות ולחגור את חגורות המגן." המשכתי לשנן בלבי את ההסבר שיהיה עלי לתת לחואן פבלו בנוגע לבטול את

נישואינו. באוזני עוד הדהדה הצהרתנו הכנה, שהוא מוכן לעזוב את ארצו כדי לחיות עמי בישראל.
המטוס נחת ואני פעלתי בהתאם להחלטותיי.

פרק ו בדרך לבגרות

"שמאל, ימין, שמאל. שמאל, ימין, שמאל, עמוד!" הצעדתי את הבנות בבסיס. אבק כיסה את הכל והחום הלך וגבר, אך לנגד עיני עמדה המטרה... הייתי אחראית על הכשרתה של קבוצת בנות שזה עתה התחילו, ויחד עם המפקדות האחרות היה עלי להופכן, תוך חודש ימים, לחיילות ממושמות. כל חודש הביא אתו חמישים פנים חדשות, וכך הייתה לי נגיעה בחייהן של עוד חמישים נפשות.

"משוחררות לארוחת צהרים. לכנה בנות!"

לא בחרתי בתפקיד זה. התגייסתי מיד עם שובי ממקסיקו. ללא כל קושי הסתגלתי למשמעת הצבאית. מפקדת הבסיס ראינה אותי בנוגע לאפשרות שאשאר להדריך בבסיס הטירונות. הדבר לא נשא חן בעיני כלל ועיקר. התפקיד היה קשה ותבע מאמצים גופניים ונפשיים כאחד. "אנחנו בוחרים רק במיטב שבמיטב," היא ציינה בפני, ולמרות שהדבר החמיא לי, לא סברתי שיש בי הקשיחות הנדרשת למילוי התפקיד. אך עד מהרה מצאתי את עצמי משתתפת בקורס ההכשרה שנמשך שלושה חודשים מפרכים.

* * * *

"היא באה! היא באה!" קראו הבנות 'שלי' זו לזו. נכנסתי לבנין, למסדר השבועי של המגורים. הייתה זו שנתי השניה בצה"ל, והיה לי תפקיד מרתק; משק"ית ח"ן בדרגת סמל באחד מבסיסי חיל האוויר. שימשתי סגנית קצינת הח"ן של הבסיס והמפקדת שלי העניקה לי חופש פעולה מרבי.

* * * *

נקשתי על הדלת. "מישהו בבית?" קראתי בקול. הדלת נפתחה אט אט על ידי אישה שעל פניה ניכרו סימני עייפות. "שלום," אמרתי והושטתי לה יד. "אני המפקדת של בתך שושנה."

"היכנסי, היכנסי," היא הפטירה.

התיישבנו בחדר המגורים הקטנטן, שרהיטיו היו מהוהים למדי. האווירה בבית הייתה רווית דיכאון ומועקה. האם הראתה לי את התרופות השונות אותן לדבריה היא "לוקחת בשביל הדיכאון," ותרופות אחרות להרגעה. היו לה גם כדורים ללב ולסכרת. "אני סובלת הרבה," היא אמרה. "עכשיו בתי עשתה עוד ניסיון התאבדות. איננו יודעים כבר מה לעשות אתה!"

שושנה הייתה מרדנית ונפקדה מן הבסיס מספר ימים. בין יתר תפקידי היה עלי ליצור קשר טלפוני עם חיילות שסרחו, לערוך בקורים ולתת את חוות דעתי לפני שהמטרה הצבאית הייתה נכנסת לתמונה. כמו כן הייתי צריכה לבקר חיילות בכלא הצבאי, ולסייע ל'החזירן' למוטבי. האמצעים שעמדו לרשותי היו שיחות, ייעוץ אישי, דוגמא אישית, וכאשר לא הייתה ברירה אחרת, ענישה. במשך תקופה זו רכשתי ניסיון, שלא יסולא בפז, בהבנת נפש האדם ומורכבותה, אך אף פעם לא היה די בכלים שהצבא העמיד לרשותי.

* * * *

"דרוך רובים, לא לזוז! אחת, שתים, שלוש... ירי!" הכדורים שרקו מה'עוזים'.

"לא רע!" קראתי לעבר החיל שירה, "כמעט פגעת בול!"

התפקיד החדש שלי היה לאמן מחדש את כל חיילי בסיס חיל האוויר, בו שירתתי, בירי מטווחים בנשק האישי. היה זה קורס רענון, אותו עברו גם הקצינים הגבוהים. העובדה שנבחרתי למשימה שתכליתה היה לשפר את תפקודם של קציני וחיילי הבסיס, החמיאה לי. ואמנם היה זה אתגר לא קטן. עשיתי את תפקידי מתוך שמחה וגאווה.

אך בעוד אני עושה את המוטל עלי בתחום אימוני ירי, החל מתרקמת 'מזימה'; מישהו 'שם אותי על הכוונת' שלו.

* * * *

הטלפון במשרדי צלצל וצלצל. מוזר. יום העבודה כבר הסתיים, ורוב המשרדים בבסיס כבר שבתו. מי יודע שאני עדיין כאן?

"הלו, מי זה?" מן העבר השני ענה לי ברוך קול גברי: "שמי יורם. פגשתי אותך בהסעה. אני יודע שאת עובדת שעות נוספות. אני בעצם יודע עליך די הרבה."
הדברים נשמעו די מצמררים, אך עם זאת, עלי להודות, גם מסקרנים. קבענו פגישה והפכנו לידידים. ליותר מכך לא הייתי מוכנה, כי לא רציתי שדבר יפגע בתפקידי. היה לי תפקיד מכובד ורציתי לשמור על שמי הטוב.

משרדו היה חשוך. הוא שם לב לכך שאצלי עדיין דלק האור. הוא חשב לעצמו, "אני אגש אליה. אשיג אותה, ויהי מה!" וכך, כשהוא נחוש בדעתו ומצויד בתכנית פעולה מתוחכמת הוא השיג את מטרתו!

כעבור מספר חודשים, בעומדנו בחברת בני משפחה וחברים בבית כנסת מהודר בתל אביב, לנוכח פניו הקודרים של הרב, נאמרו המילים: "הרי את מקדשת לי..."
אמי לא ראתה בעין יפה את הנשואים הללו. היא חשה שהדבר ייגמר ברע. היא הציעה שנבטל את החתונה בעוד מועד.
"הו, אמא, עייתי, איחרנו את המועד, ההזמנות כבר נשלחו!"
לאחר שנה ומחצה התגרשנו.

בדרך לבגרות איבדתי כמה ממידות המוסר. נסחפתי בתשוקה עזה להיות 'כמו כולם', ואיבדתי את בתולי לפני נסיעתנו למקסיקו, בהיותי בת 17. זו הייתה חוויה קשה מאד; היא מוטטה את חומת הכבוד שהגנה עלי כאישה, והותירה בי צלקות עמוקות. הגבולות נפרצו וכך חל שנוי באמות המוסר בהן דבקתי. עכשיו, אחרי גרושיי, מצאתי עצמי מתגוררת עם בחור יפה ורגיש, אותו אכנה בשם הבדוי, "דני".

דני היה נבון, חביב מאד ומלא פוטנציאל, שמשום-מה לא נוצל. צל כבד מן העבר הלא-רחוק העיב על חייו, אך אני לא ידעתי על כך דבר. מאוחר יותר נודע לי שהוא סובל ממחלה נפשית קשה, אך כשפגשתי לא ניכר בו דבר. דני, בעל 'לב הזהב', אהב לעזור לכל אחד. הוא למד בקורס למדריכי תיירים. החלטנו להינשא.

"האם את יודעת למי את נישאת?" הדהד קולו של אביו של דני. ישבתי לצדו של דני, וכרגיל ניהלנו שיחה ידידותית מאד. צחקקתי.

"כמובן שאני יודעת!" הגבתי בביטחון רב. "הרי אנחנו כבר יחד כשנה ומחצה!"
שאלה זו, מפיו של אדם שלמדתי להוקיר ולכבד, נשמעה מוזרה. שאלה זו טמנה בחובה משהו... הדי משפטים ושביבי דברים ששמעתי בעבר החלו מתחברים זה לזה; "דני היה בדיכאון שמונה חודשים..."; "הרופאים קראו לזה דיפרסיה מאנית..."; "הציעו לו להשתמש בליטיום אך הוא סרב..."; "הוא נעשה משוגע. שחצן. הימר אלפי דולר בהרפתקאות עסקים..."; "זה יכול לחזור בכל רגע, או אף פעם..."; "הכל התחיל אחרי מלחמת יום כפור, כשחברו הטוב נהרג...";
הדברים הדהדו בזה אחר זה במוחי, אך הקלתי בהם ראש.

פרק ז שלי לנצח

"על כל היחידות להתייצב בתחנת האיסוף הקרובה. אני חוזר: על כל היחידות..."
קריין הרדיו הקריא את ההודעות בקול נרגש. שוב מלחמה! מזה זמן רב שגבול הלבנון היה 'קוץ
בבשרה' של מדינת ישראל. ממנו חדרו מתבלים שטבחו באזרחים שלווים. חייהם של התושבים
בישובים שעל גבול הלבנון היו נתונים לאימה ולפחד. פגזים וטילים נורו מן הצד השני של הגבול
כמעט בכל יום. מה שהתחילה כפעולה מוגבלת, שמטרתה הייתה לבלום את מעגל האימה, הפכה
למלחמה במלוא מובן המלה. מלחמת "שלום הגליל" החלה.

היה זה בתחילת חודש יוני, שנת 1982. קבענו את מועד טקס החתונה והמסיבה העליזה שתכננו,
ליום השביעי ביוני.

הטלפון צלצל. "כן, אני מבין." דני דיבר במהירות לתוך שפופרת הטלפון. "אתייצב כמה שיותר
מהר."

התבוננתי בו. "עליך להתייצב בבסיס, נכון?" הוא נענע בראשו, כשעל פניו הבעה רצינית. "אני
הולכת אתך," אמרתי, "ואומר למפקד שלך שעליך להשתחרר כדי להינשא."
כהרף עין היינו במכונית שלקחה אותנו לבסיסו של דני בגליל התחתון. הייתי לבושה במחלצות
מכיוון ששיחת הטלפון הגיעה אלינו כשחזרנו ממסיבה. השעה הייתה אחת לפנות בוקר.

"תודה! תודה!" לפתתי בחוזקה את הגבר השרירי והעצור, מפקדו של דני, כשאני נושקת לו על
לחיו.

"ראית?" לחשו החיילים שחיכו להוראות, "המפקד מסמיק!"
התעלמתי כליל ממבטיהם. בכל לבי הייתי אסירת תודה על כך שלמרות מצב החירום, קבלנו דני
ואני רשות להינשא ולבלות שלושה ימים יחד, לפני שיהיה עליו להתייצב בצבא. זה היה לא פחות
מאשר נס!

* * * *

מאז ממשיכים לספר באותו בסיס על היום בו המפקד הסמיק!

העצים היו מוארים. איזה לילה! חודש יוני הוא חודש מתאים ביותר למסיבות גן בפרבריה
הצפוניים של תל אביב. הייתה זו גינתם היפה של הוריו של דני, אנשים שחשתי כלפיהם יחס חיבה
חמים. הם התגוררו באחד משכונותיה היוקרתיות ביותר של תל אביב.

* * * *

הייתי מאושרת. הפעם גם אמי הייתה שותפה לרגשותיי. סוף סוף הייתי עם האדם הנכון,
ממשפחה נכונה, קל וחומר מקומו של האירוע, שהיה לעילא ולעילא.

בגדי החתונה של דני ושלי היו בגוון בהיר, כמעט לבן. חמותי, שבדרך כלל אינה שופעת מחמאות,
הייתה חייבת להודות שנראנו ככוכבי קולנוע! שערוטי גלשו על כתפי, ופרחי יסמין קטנים היו
שזורים בהן. חזותינו אמרה רעננות, עושר וחיוניות.

קהל המוזמנים השתתק בעת שהרב המוכר מאקרני הטלוויזיה, מנחם אבידור הכהן, רמוז בידו על
תחילת הטקס.

"הפעם זה לנצח," לחש לי הלב.

בטבעת זו את מקודשת לי כדת משה וישראל... "נשא הרב את קולו, כשדני מחרה-מחזיק אחריו.

* * * *

"מהר, חברו אותה למוניטור אין לה די פתיחה! הביאו את ד"ר חן (שם בדוי). ד"ר חן בתורנות
היום."

כל כך הרבה צינורות, כל כך הרבה ידיים, כל כך הרבה רעש, והדבר היחיד שרציתי היה ללדת
בשלווה! אפילו הבאתי עמי את הסריגה שלי לבית החולים, צבעתי את ציפורניי (כן, אפילו בכפות
הרגלים). רציתי להתייפות לרגל האירוע החגיגי - לידת ילדי הראשון! בין הנשים בחדר ההמתנה
הייתי היחידה שעל פניה היה נסוך חיוך. דני ואני הכנו עצמנו ללידה טבעית. היינו סמוכים
ובטוחים...

"ניתוח קיסרי? לא! אני אלד בלידה טבעית!" פסקתי.

"האם את רוצה להרוג את תינוקך?" שאל אותי הרופא בקול מאיים. כל הסטודנטים לרפואה שהתגודדו סביבי נענעו בראשיהם, כשהם מסכימים עם כל מלה ממלותיו של הרופא. "זה ברור שאת צרה מדי ושאיך ביכולתך ללדת בלידה טבעית."
מחשבה חלפה לה במוחי: האם אלוהים לא ברא נשים כדי ללדת? אולם איש לא שעה למחאותיי.
"את חיילת טובה!" אמר לי הרופא המרדס, כשהוא מנסה לעודד אותי. "זריקה זו תשתיק את פלג גופך התחתון, אך את תישארי בהכרה מלאה..."
לאחר כשעה הביאו אלי צרור. "מה שמה?" הם שאלו אותי.
לא יכולתי לראות אותה, ולא הניחו לי לגעת בה. "מהר", אמרתי לעצמי "אני זקוקה לשם!" לבי זעק: "הלוואי ויכולתי לגעת בה!"
"שמה עדי", הפטרתי, לאחר דקה. הם נטלו אותה ממני כאילו לא הייתה שלי כלל.

"אנדראה", אמרה אמי הדואגת שהתיישבה לצד מיטתי, "אין דבר, את תצאי מכאן בעוד שבוע ואני אעזור לך לטפל בעדי." היא ניסתה לנחם אותי, כיוון שפני העידו על מפח נפשי. כשהייתי ילדה למדתי שעלי להיות חזקה. ניסיוני בילדות לימדני שחולשה לא זוכה להערכה. בשום פנים ואופן אין לגלות חולשה! אבל עכשיו, למורת רוחי, הייתי חלשה והנה, דווקא אמי היא זו שסועדת אותי. "אמא", אמרתי, "יש לי בת בה לא נגעת, שאותה לא ראיתי ולא הנקתי - כמה שהייתי רוצה לעשות זאת!" הייתי על סף דמעות. מראי היה מעורר רחמים; הייתי מחוברת לכמה מכשירים, אך שדי שפעו חלב, והייתי חייבת להניק את בתי.

אמי בעלת התושיה לבשה חלוק לבן, ותוך דקות, כאילו כבמטה קסם, חזרה לחדר כשהיא דוחפת עגלה שבתוכה עריסתה של בתי הישנה. היא הרימה את התינוקת בזרועותיה ומסרה לי אותה. בתי! כמה יפה! בעלת שער רך וכהה, ועור פנים צח עם לחיים וורודות. מששתי אותה בזהירות - בדקתי אצבעות ידיים ורגליים. כל כך עדינה! נסיכה של ממש! מאוחר יותר אמרה האחות שהיא הייתה אחת התינוקות היפים ביותר שנולדו אי פעם במחלקה.
"עדי" איננו רק תכשיט. פרוש המילה הוא גם - "שלי לעד, שלי לתמיד!"

"שאי סביב עיניך וראי, כולם נקבצו, באו לך, חי אני נאום ה', כי כולם כעדי תלבשי ותקשרים ככלה" (ישעיה מ"ט 18).

פרק ח בריאות, בריאות, בריאות!

"שלום!" אמרתי לזבנית. "האם יש לך חלב סויה, והאם את יודעת משהו על אלרגיה לחלב?" נכנסתי לחנות הטבע המקומית בעיר הרצליה, מקום בו עשינו את ביתנו. המוכרת הסתכלה עלי בתימהון, משל שאלתי אותה "איך מגיעים אל הירח." מן הסתם היא לא ידעה הרבה על תזונה. פניתי לדני ולחשתי, "אני יודעת יותר על תזונה מאשר הגברת הזו. בקלות אוכל לפתוח חנות טבע בעיר." הוא הסכים אתי.

תוך פחות מחודשיים פתחתי את החנות הראשונה שלי. חותני האהוב השקיע סכום כסף שסייע לי בפתיחתה. הוא היה בטוח שאצליח. דני עבד כמדריך תיירים עצמאי ולפיכך היו עונות בשנה בהן היה מובטל כתוצאה משפל בעסקים. הוא עזר לי אפוא בטפול בעדי, בהביאו אותה לחנות לצורך הנקה. החנות הייתה סמוכה מאד לדירתנו. המאמץ אכן נשא פרי. קניתי לי ידע בתחום התזונה, הבריאות ובני אדם בכלל. נרשמתי לבית הספר לבריאות טבעית בתל אביב, כשאני ממשיכה בלמודים לתואר Ph.D. בבריאות ובתזונה. החיים היו טובים!

"רונית," אמר דני יום אחד, "מדוע שגם את לא תעסקי בהדרכת תיירים? הרי יש לך רשיון וידע בשפות. את תצליחי! מה גם שהרווחים הם נאים למדי." בגיל שנה החלה עדי להיגמל. ראיתי ברכה בעמלי בחנותי, כשבדיי מסייעת עובדת מוכשרת ונאמנה. חמותי נתנה לי עזרה של ממש בטפול בעדי, כשהדבר הסב לה קורת רוח מרובה. קיבלתי את הצעתו של דני. תוך זמן קצר ביותר מצאתי את עצמי מנהלת משק בית, מתפקדת כאם, מדריכה תיירים, לומדת תזונה, מנהלת חנות ונותנת ייעוץ תזונתי. הייתי בת 24, בריאה ותוססת, חדורה באמונה שהחיים אינם יכולים להיות טובים יותר.

* * * *

היה זה יום חם, יום לוחט - קיץ ישראלי טיפוסי. הייתי בירושלים עם קבוצה של חמישים תיירים. ביד נשאתי דגל ומוט, ולראשי חבשתי כובע גדול. עצרתי, כשאני רומזת לקבוצתי לעצור. "הביטו קדימה", קראתי במלא גרוני, כשאני מצביעה לעבר קבוצה של לובשי שחורים; "אלו הם יהודים דתיים מאד. הם תמיד לובשים בגדים אלו, גם בחום הגדול. הם מתפללים לאלוהי ישראל במקום המקודש ביותר ליהדות. כאן עמד בית המקדש, וזהו הנו הכותל המפורסם. אנשים מכל העולם באים לכאן ותוחבים פתקים לתוך סדקי החומה. במקום הזה עונה אלוהים לתפילות. אפשר לצפות לנסים!" כולם היו נרגשים מאד. מתחילת הסיור הם ציפו לרגע זה. הנוף היה מרהיב; הר הזיתים לימינו, הר הבית משמאלנו, כפת הזהב מעלינו, ומתחתנו, הייהלום שבכתר - הכותל. אבניה הלבנבנות-וורדרדות של חומת ירושלים הקיפו אותנו כעטרה. "בטרים תכתבו את הפתקים שלכם, עלי לומר לכם דבר-מה." שקט השתרר במקום. "טקס בר המצווה של ישוע מנצרת התקיים כאן, במקום בו עמד בית המקדש. כדאי שתדעו כבר עכשיו שהוא נולד כיהודי!"

הייתי חייבת לומר זאת.

"שמעת מה היא אמרה?" לחשה גברת אחת לחברתה.

"תמיד חשבתי שישוע היה קתולי," השיבה השניה, ולאחר הרהור נוסף הוסיפה, "בעצם, כבר עבר זמן רב מאד מאז קראתי בתנ"ך שלי."

"שמתם לב כמה היא יודעת על ישוע? אבל כמובן אם הוא נולד יהודי, ייתכן שיש לה יחס מיוחד כלפיו. מעניין."

* * * *

"את רואה את הזרוע שלי?" שאלה אותי הדרום-אפריקנית הנאה, כשהיא מציגה לפני זרוע שעליה צלקת מכוערת. "לפני שנתיים הייתי חולת סרטן וצלקת זו היא הסימן היחיד שנותר מן המחלה. האדון ריפא אותי בדרך נס."

"האדון?" תמהתי. "האם את מתכוונת לאלוהים?"

היא צחקה ומיהרה לומר, "כן, אלוהים."

ישבנו על המרפסת המרווחת בדירה רחבת-הידיים ששכרנו, כשלצידנו האורחות של דני. הוא הדריך אותן במשך עשרה ימים והן השתוקקו מאד לפגוש אותי. לפני בואן אמר לי דני, "הן מאד תמצאנה חן בעיניך. הן רוחניות מאד, וכשהן מהללות את ישוע הן עושות זאת תוך כדי תפילה במה שהן קוראות "לשונות". נראה שהן ממש מאוהבות בישוע. הן בכלל שופעות באהבה. ממש מוזר!"

היום אין ספק בלבי שבשובן בשלום לביתן שבדרום אפריקה, אחרי הסיור הבלתי נשכח בארץ, דיבר אלוהי ישראל אל הנשים הללו: "התפללו למען אחותכן היהודיה בישראל, אני קורא לה."

פרק ט יובל

"כמה נפלא גב' פ.", אמר רופא הנשים המומחה, ששמו נודע בכל השרון. "אני אקבע לך תור לניתוח הקיסרי הבא שלך."
להירוני עדיין לא מלאו חודש ימים. "אתה מה? " שאלתי בתימהון מוחלט.
"את יודעת, אם כבר עברת ניתוח קיסרי, כל יתר הלידות שלך יהיו גם הן בניתוח קיסרי. אגן הירכיים שלך צר מדי. אין מה לעשות!"
"אדוני הרופא, אמרתי לו, "גופי נוצר כדי ללדת. אני אלד בבית, אתך או בלעדיך."
"זה יהיה בלעדי, " הוא אמר.
הודיתי לו באדיבות, אך עזבתי את המרפאה בכעס.

* * * *

"נשפי, נשפי, נשמי, נשמי, הרפיי". ציר תקף אותי. "נשפי." כאב. דני עמד לצדי וסייע לי במסירות, כשהוא מזליף מים חמים וקרים, לסירוגין, על גבי כדי לעזור לי להתגבר על הכאבים. סירבתי לקבל את הזריקה המקובלת וההרסנית. ילדתי בבית, ממש כפי שתכננתי.
המילדת שלי הייתה עולה חדשה מארצות הברית. אישה אמיצה אשר סיכנה את הקריירה שלה שוב ושוב, לא רק בשל העובדה שסייעה לנשים ללדת בביתן, אלא גם בשל כך שחלק מהן, כמוני, עברו בעבר ניתוח קיסרי.
ללא מכשירים, ללא תרופות, ללא התערבות ובדיקות; בידיים אוהבות היא עיסתה את גבי התחתון. למרות שהפתיחה הייתה איטית, כפי שאירע בלידה הראשונה, היא הניחה לתהליך הטבעי לעשות את שלו. האמנתי שהאל ברא את גופי כדי שיוכל לבצע פעולה זו.
בשלב מאוחר יותר בתהליך הלידה, קיבלנו עזרה מרופא מיילד ששיתף פעולה וגילה אהדה כלפי, למרות שגם הוא סיכן בכך את הקריירה שלו.
במשך תקופה ממושכת הכנתי את עצמי ללידה טבעית על ידי תזונה מעולה, ושחייה של כארבעים בריכות מידי בוקר בבריכה אולימפית.

בשבועות האחרונים לפני הלידה ניסיתי לארגן את עסקיי. לא מכבר פתחתי את חנותי השניה וניסיתי למצוא אדם מתאים לניהולה. זו הייתה משימה קשה, משום שחנות זו הייתה גדולה יותר - בת שתי קומות. הקומה העליונה נועדה לייעוץ תזונה פרטי. צברתי מוניטין רב כתזונאית; כתבתי מדור חודשי בעיתון נשים מקומי. הייתי עסוקה מאד ולכן עבדתי עד ללידה.

"דחפני! הנה הראש, עכשיו לאט..."

בתנוחה של חצי ישיבה, כשאני נתמכת על ידי כריות, יכולתי לראות הכל - הנה הוא! בני הראשון - יובל!

למרות שהיה גדול יותר מעדי הוא נולד בטבעיות וללא בעיות. תבנית ראשו הייתה כמו זו של אגן הירכיים שלי והוא יצא החוצה בקלות.
הוא התבונן בי בעיניים גדולות ושלוות מבלי לבכות, כאילו אומר: "אלוהים שלח אותי לומר לך שצדקת!" תינוקי נרדם על חזי. הוא היה יפה וחזק, וינק בעדינות.
בני הנפלא ואני היינו תמימי דעים לחלוטין. אלוהים ברא את גופי למען לידות. איזו שמחה!

* * * *

"ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, בורא שמיים וארץ, ובורא האדם בצלמו..." מלמל המוהל את התפילה בעוד הוא מכין את הכלים לברית המילה.
יובל לא נתן את דעתו על המתרחש כשהוא שוכב רגוע על השולחן שהוכן לטקס.
בני משפחותינו וכמה מידידינו התאספו וחיכו בציפייה.
"האם זה באמת נחוץ?" חשבתי לעצמי. "אלוהים, הולכים לחתוך בבשר בני!"
למעלה בשמיים, קם משיח ישראל מכס כבודו. עוד ילד יהודי נכנס בבריתו של אברהם אבינו. אלוהים שמח!
"אמן!" תם ונשלם. הצרור ההמום והבוכה הוגש לי, כשהכל מסביב מריעים. הערלה הוסרה.

למרות שידעתי שיש למילה יתרון בריאותי המסייע בחיסון הגבר מפני סרטן אבר המין, כאם רציתי לנחם את בני. באותם ימים עוד לא ידעתי שברית זו מצביעה על ברית אחרת, אותה כרת אלוהים עם בני עוד לפני כאלפיים שנה בירושלים.
יובל נקרא על שמו של המוסיקאי הראשון המוזכר בתנ"ך (בראשית ד' 21). "יובל" הנו כמובן גם זרם מים הזורם אל נהר או נובע ממנו.
הוא הראה לי נהר מים חיים, מבהיק כבדולח, יוצא מכסא האלוהים והשה.

(ההתגלות כ"ב 1)

פרק י בדרך למעידה

"דני, אם עד יום ההולדת הבא שלך לא יחול בך שני, יקרה משהו נורא!" שאגתי. הגעתי עד לקצה גבול היכולת, ולא יכולתי להבליג יותר.

דני היה במצב של דיכאון קשה. זה היה יום הולדתו. הכנתי לו מסיבת הפתעה והזמנתי את החברים האהובים עליו. הזמנתי בדרך מן השורה הראשונה והכנתי ארוחה טעימה ובריאה לכעשרים איש, בסגנון הגשה עצמית. יובל היה בן ארבעה חודשים וינק בקביעות. הייתי תשושה! דני בילה את כל הערב תחת השולחן בחדר האוכל. הוא התנהג כחיה במצוקה. הוא סרב ליטול תרופות והתנגד לקבלת עזרה מכל סוג.

באותם ימים בילינו לילות רבים ללא שינה כשאנו מנהלים שיחות מוזרות ביותר. "הכל ייהרס, את יודעת," הוא היה אומר שוב ושוב. "אנחנו בגירעון נורא בבנק. החנויות שלך לבטח תתמוטטה!"

לעתים הוא אמר, "אין תקווה! הכל שחור", ועוד כהנה וכהנה דברים מסוג זה בלילות ארוכים ללא שינה, לילה אחר לילה.

"גב' פ. אני מציע לך להכניס את בעלך לבית חולים לחולי נפש," פסק הרופא, "שם לכל הפחות יפקחו עליו."

לבי עמד מלכת. "בית חולים לחולי נפש" נשמע לי כמו גזר דין מוות! האם לא די בכך שאחי היקר, אריאל, בילה את שבע השנים האחרונות במוסדות לחולי רוח? לדעתי הדבר לא תרם לשיפור מצבו. חשתי שאם אתן הסכמתי לכך גם דני לא יצא משם. הוא יישאר שם תמיד, כשהוא נתון להשפעת תרופות שונות.

"לא," אמרתי, "אני אאלץ אותו לקחת את התרופות בבית."
הרופא, שהיה ממוצא ארגנטינאי, התבונן בי בדאגה ומסר לידי את המרשם.
על אף הבעיה אהבתי את דני אהבה עזה, והייתי מסורה לו. רציתי שיבריא.

* * * *

השמיים היו משובצים כוכבים רבים באותו ליל אוגוסט, ליל קיץ ישראלי יפה. קלאונה, עוזרת הבית הדרום-אפריקנית שלי שהייתה כמתנת-שמיים, עזרה לי להשכיב את הילדים לישון.
דני, כהרגלו באותם ימים, היה רתוק למיטה. הוא לא עבד. הוא לא קרא. מוחו קדח ומחשבותיו סבבו סחור, סחור. עדי לא הבינה מדוע אביה השתנה כל כך. יובל אפילו לא הכיר את אביו, משום שהקשר בין שניהם היה קלוש ביותר. בעבר דני תיפקד כאב חם, אך מצבו המעורער שם קץ לכל כוונותיו הטובות.

התיישבתי על כסא במרפסת בדירתנו, כשאני מעשנת את הסיגריות היומית. בהיותי ערה לבריאות הגוף הרשיתי לעצמי רק סיגריות אחת, או שתיים, בסופו של יום. היה זה מעין טקס שחתם עוד יום מייגע וחסר תקווה.

הרמתי את רגליי והנחתי אותן על כסא בו השתמשתי כהדום. "אלוהים," אמרתי, כשאני מתבוננת בשמיים, "אם אתה נמצא שם, רפא את בעלי." הייתה לי תחושה ברורה שתפילתי נשמעה.

* * * *

"מצאי תרנגולת שחורה המטילה ביצים," אמר הרב. "קחי ביצה אחת ושברי אותה בכניסה לביתך. זה בשביל בעיית המין שלך. אחר כך קחי חול ו... " והוא המשיך והמשיך. איש מוזר, הרב הקבליסטי הזה! באמצעות גימטרייה הוא גילה שעוד מתחילת יחסינו כמעט ולא קיימנו יחסי אישות. דני חסר, כמעט לחלוטין, דחף מיני. בששת השנים האחרונות הייתי אישה דחוייה. שני הריונותיי היו כמעט בבחינת נס.

התמודדתי עם הבעיה על ידי עבודה מאומצת, עסקים ולימודים. בתקופת שפל בעונת התיירות, כאשר דני לא עבד, נטלתי על עצמי את עול פרנסת המשפחה. העובדה שמגיל צעיר ביותר למדתי לעמוד ברשות עצמי עמדה לי גם הפעם. כבר אז ידעתי שאם אתאמץ מאד אוכל להגיע להצלחה כלכלית.

עכשיו ניהלתי את שתי חנויות הטבע שלי, את מרפאת הייעוץ ויחד עם זאת למדתי תזונה ורפואת המזרח הרחוק. מדי פעם הייתי אף יוצאת ליום הדרכת תיירים. את יובל המשכתי להיניק,

טיפלתי בעדי וכמובן גם בבעלי בן השלושים וחמש, שאת השנה האחרונה בילה באפס מעשה. דני לא פסק לראות שחורות, סרב לקבל עזרה ולא היה מסוגל לעבוד או להתמודד עם החיים. הגיע יום בו מאסתי בכל; לקחתי מקל מטאטא והכרחתי את דני לצאת מן המיטה! האין מכשפות משתמשות במטאטאים? והרב ההוא, זה שעסק בקבלה, עם המרקחות המוזרות שלו, האם הוא לא עסק בכשפים?

* * * *

"יום הולדת שמח!" פרצה אמי לחדר. "יש לי מתנה נפלאה עבורך!" היא אמרה, כשהיא מגישה לי חבילה עטופה בקפידה. קילפתי את העטיפה בקוצר רוח. היה זה ספר - לרקוד באור - מאת שרלי מקליין.

מזה שנים רבות שאמא היא אישה 'רוחנית'. היא עוסקת ביוגה ובמדיטציה. היא משתייכת לקבוצה 'נאורה' ומאד מובנית אשר נפגשת תמיד כשהירח מלא. במפגשים הללו 'שולחים אור', ומצפים שהאישה העומדת בראש הקבוצה 'תקבל' מסר מאת ישויות רוחניות. אמא הגיעה לשלבים מתקדמים מאד בחוגים הללו. כקוסמטיקאית העובדת בבית הייתה לה אפשרות לחלוק את דעותיה והשגותיה הרוחניות עם כל מי שהיו מוכנות להאזין לה... לי לא היו נטיות בכוון זה, אולם עכשיו הייתי בשלה להתגלות רוחנית שתסייע בידי למצוא הסבר למצבי המשפחתי ולהתמודד אתו.

* * * *

"אלוהים, אם עולם רוחני זה קיים, הראה לי זאת באמצעות לוח הקוסמים (וויגיני). " כרעתי לצד מיטתי כשאני מתפללת כמעט מתוך יאוש. נראה ששרלי מקליין מצאה את התשובות באמצעות 'תיעול רוחני'. היא הייתה שחקנית ידועה ומכובדת. גם אני רציתי לדעת את האמת. מאוחר יותר הייתי עתידה לקרוא פסוק בתנ"ך האוסר על כשוף מכל וכל, אבל אז לא ידעתי על קיומו של האיסור. האם באמת החילותי להכנס לעולם הכשוף, לעולמו של השטן שנקרא בספר הבריתות "עולם החושך"? הייתי כה בורה שאפילו לא ידעתי שאסטרולוגיה, גימטריה ודומיהן קשורות בכשוף ושאלוהים הטיל על כל הדברים הללו איסור חמור. באותה עת כל שרציתי היה רק לגעת במציאות'.

וכך, תוך מספר שבועות הופיע בחיי הלוח, וזאת חרף העובדה שבארץ לא ניתן היה אז להשיגו. לוחות הוויגיני היו אסורים לפי חוק. המעשה שאירע כך אירע: חודש עבר מן היום בו ירדתי על ברכיי והתפללתי שאלוהים יגלה לי את עצמו באמצעות הלוח. לא סיפרתי לאיש על כך. יום אחד קראה לי האחראית על החנות שלי. "רונית", היא אמרה, "האם את יודעת שלמישל (שם בדוי) יש לוח וויגיני?" היא לא ידעה כלל על התפילה שלי. עוד היא מדברת ואני נזכרת בתפילתי. "מהרי ליצור קשר ביננו", אמרתי. "היא אינה מוכנה לעשות בו שימוש למען אף אחד, רק למען הצרכים שלה. היא מדויק, את יודעת!" הייתה התשובה.

"בבקשה", התחננתי, "קשרי אותי אתה. היא תפגוש אותי." למרות שהיא נתנה לי את מספר הטלפון, התקשרה היא עצמה למישל ואמרה לה, "רונית רוצה שתעזרי לה באמצעות לוח הוויגיני שלך." תשובתה של מישל הייתה, "רונית? או, הרוחות כבר אמרו לי שהיא תתקשר. כמובן! אמרי לה לבוא." מתוך סיפוק רב התקשרה אלי מנהלת החנות שלי והודיעה לי שמישל תקבל אותי. "ידעתי, ענית לי, "ידעתי שהיא תקבל אותי!"

ביום המחרת נסעתי במכוניתי לדירתה של מישל. פגשנו זו את זו בחיבוק. חבבנו מאד אישה את רעותה. היא ניהלה מועדון בריאות בסמוך לחנותי ואף הייתה לקוחה שלי. נכנסנו לדירתה. היא הראתה לי את לוח הוויגיני וכיצד משתמשים בו. לאחר מספר ימים מנהלת חנותי השניה, סנדי, החליטה לבקר את משפחתה בקנדה. לפני שעזבה בקשתי ממנה, "סנדי אנא חפשי לוח וויגיני בקנדה והביאי לי לפחות שניים." היא הסכימה. עם שובה, לאחר שבועיים, הגיע לידי הלוח המיוחל. "רונית", היא הסבירה, "הלכתי לחנויות טבע ולמקומות אחרים אך ללא הצלחה. אך בחנות עצמונים אחת מצאתי לוח. הוא היה האחרון שנשאר בחנות. שילמתי עבורו בשנים עשר הדולר

האחרונים שהיו לי בכיס! זה פלא ממש, כי לא חשבתי שאצליח למצוא לוח כזה. גם כספי הלך ואזל."
היא הגישה לי את הלוח, ואני לקחתי לדירתי.

* * * *

"אנדראה," קראה אמי בהתרגשות, "נחשי מי הגיע ארצה ומעונין מאד לפוגשך?"
ידעתי! לבי אמר לי כל העת שיום אחד הוא יגיע. "זה פרד (שם בדוי), לא?"
"כן!" קראה אמי. היא אהבה את פרד כבן, אך אנו לא התראינו מזה שמונה עשרה שנה.
פרד היה בן דודי האהוב. גדלנו יחד עד שמשפחתנו עלתה ארצה. אהבנו זה את זה כפי שרק ילדים מסוגלים לאהוב. במשחקינו הוא היה ה'אבא' ואני ה'אמא', וביחד 'טיפלנו' באחי ובאחיותיי הקטנות.

לבי שאט במהירות של 300 קילומטר לשעה! שנה בדיוק חלפה מיום הולדתו האחרון של דני, יום בו חזיתי שדבר נורא יתרחש אם לא יחול שנוי במצבו. היה זה השנוי הגורלי שנקש בדלתי.
"אולה!" קרא פרד, בספרדית, וללא מלה נוספת הרים אותי אל על וחיבק אותי ב'חיבוק דוב'. הוא היה חזק, גברי, שזוף, יפה ואמיתי. המבטא שלו, תערובת ארגנטינאית וספרדית, היה מאד חינני בעיני. עינינו נפגשו במבט ארוך. בחנו אחד את נשמת השני, כשאנו מנסים לגשר על פער של שמונה עשרה שנות ניתוק.

”כן!”

דומיניקה בירמן

סיפורה האמיתי של אשה אשר
נקלעה למערבולת קסמים
וניצלה ממנה בזכות מילה אחת:
”כן!”

אזהרה! ספר זה עשוי לשנות את חיידך!

”וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. בצדקה תכונני רחקי מעושק כי לא תיראי וממחיתה כי לא
תקרב אליך... כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי
ה' וצדקתם מאתי נאום ה'”
ישעיה נ”ד: 13, 14, 17

ספר זה מוקדש לילדי האהובים עדי ויובל

כל הזכויות שמורות - 1996, דומיניקה בירמן
כל הזכויות שמורות. העתקה או צילום של חלקים מספר זה לצורך מחירה או מטרת רווחים אסורה בהחלט. השימוש
בציטוטים קצרים או צילומים של דפים מסוימים מספר זה לצורך לימוד קבוצתי מותר בהחלט. הרשות תינתן
לפי בקשה.

הדפסה ראשונה, יוני 1996

תוכן עניינים

I	דבר אל הקורא
1	פרק א - מים גנובים
4	פרק ב - שורשים
6	פרק ג - הניתוח
9	פרק ד - ארץ אבותינו
14	פרק ה - הבריחה הגדולה
19	פרק ו - בדרך לבגרות
23	פרק ז - שלי לנצח
27	פרק ח - בריאות, בריאות, בריאות!
30	פרק ט - יובל
33	פרק י - בדרך למעידה
38	פרק יא - ניאוף
42	פרק יב - חרות שטנית
47	פרק יג - אור, אייכה?
51	פרק יד - אור העולם
54	פרק טו - "כן!"
59	פרק טז - צעדים ראשונים אחרי הלידה מחדש
63	פרק יז - עוצמת הרוח
67	פרק יח - תבוא מלכותך, יעשה רצונך
73	פרק יט - החיים טובים
77	פרק כ - קול דממה דקה
81	פרק כא - לרקוד משמחה
86	פרק כב - לב אם
89	פרק כג - ה' רועי
96	פרק כד - מלחמה רוחנית
102	פרק כה - ברוך
108	פרק כו - קהילה חדשה בישראל
112	פרק כז - האות הממיתה
121	פרק כח - מפגש עם ייעודי
129	פרק כט - הרכב הירוק המכוער
135	פרק ל - לחולל בדרך לחופה
138	סוף דבר

דבר אל הקורא

כתבתי ספר זה במטרה לאפשר לך להציץ אל עולמי הפנימי, לספק לך רקע על משפחתי ולגולל, בקצרה, את השתלשלות האירועים בחיי אשר הובילו אותי, לבסוף, לייעודי. פרשתי את יריעת חיי בספר זה, תוך כדי פתיחת 'חלונותי'. מבעד לכל חלון ניבט מראה, או הבזק. המראות אינם בהכרח קשורים ברצף סיפורי, אולם יחד הם חוברים ויוצרים, כמו חלקיקי פסיפס, תמונה שלמה של סיפור חיי. זאת ועוד, מתוך תמונה שלמה זו ניבטת גם דמותו של מי שלו אני חבה כל נשימה מנשימות אפי, ואשר בזכותו אני בבחינת אישה שקמה לתחייה.

או, אם להשתמש בדמוי אחר... אתה מוזמן לביתי, קורא יקר, בערב שבת, לשבת בניחותא מסביב לשולחן בסלון ולטעום, יחד אתי, מן 'החטיפים' שאני מגישה לך. במהלך השיחה שנינו לומדים להוקיר יותר ויותר את זה שזימן אותנו יחדיו...

באהבה ובתקווה שתהנה,

דומיניקה בירמן
ירושלים, 1996